

CUPRINS:

PREFAȚĂ LA EDIȚIA ÎN ENGLEZĂ ... 9

I. CRISTOLOGIA LUCRĂRII "ȘTIINȚA OCULTĂ"

Cuvânt înainte ... 17

PETER SELG: Pământul este punctul central al Universului

Istoria genezei și contextul christologic al lucrării Știința ocultă ... 19

Epilog: Christian Morgenstern ... 55

SERGEJ O. PROKOFIEFF: Știința ocultă și Misteriul de pe Golgotha ... 61

NOTE ... 89

BIBLIOGRAFIE ... 98

II. PRIMUL GOETHEANUM ȘI FUNDAMENTALE SALE CHRISTOLOGICE

Cuvânt înainte ...

PETER SELG: Rudolf Steiner și construcția Primului Goetheanum (22 mai 2009) ... 109

SERGEJ O. PROKOFIEFF: Ființa Primului Goetheanum și Misteriul de pe Golgotha (24 mai 2009) ... 149

NOTE ... 177

BIBLIOGRAFIE ... 192

III. APARIȚIA LUI CHRISTOS ÎN ETERIC

Cuvânt înainte ... 199

PETER SELG: Conferințele lui Rudolf Steiner cu privire la Evanghelia a Cincea și reparația lui Christos în eteric (Joia Mare, 9 aprilie 2009) ... 201

SERGEJ O. PROKOFIEFF: Misteriul învierii în lumina Evangheliei a Cincea [Duminica Paștilor, 12 aprilie 2009) ... 229

NOTE ... 258

BIBLIOGRAFIE ... 264

IV. CONGRESUL DE CRĂCIUN ȘI ÎNTEMEIEREA

NOILOR MISTERII

Cuvânt înainte ... 273

PETER SELG: Anul nefast 1923 - Calea lui Rudolf Steiner spre Congresul de Crăciun ... 275

SERGEJ O. PROKOFIEFF: Ființa Congresului de Crăciun și sursele sale de inspirație ... 301

ANEXĂ

Admiteri la Școala Superioară aprobate de Rudolf Steiner în ultimele sale luni de viață (text și facsimile) ... 353

NOTE ... 363

BIBLIOGRAFIE ... 378

Peter Selg

PĂMÂNTUL ESTE PUNCTUL CENTRAL AL UNIVERSULUI

Istoria genezei și contextul christologic al lucrării „Știința ocultă”

Cu câteva luni înainte de moarte, chiar pe patul său de suferință din atelierul de tâmplărie din Dornach, lucra Rudolf Steiner la o nouă ediție a lucrării sale, *Știința ocultă*. Corecturi ale redactării veneau frecvent de la un birou al editurii „Der Kommende Tag” din Stuttgart. Colaboratoarea de acolo a încheiat scrisoarea către el, din 18 noiembrie 1924, cu urări de bine: „Voi încerca să port în inimă conferințele dumneavoastră, pentru ca povara, pe care o purtați pentru noi toți, să devină puțin mai ușoară.

Cuvântul înainte al lui Rudolf Steiner data din 10 ianuarie 1925 și a fost scris pe foițe, pe care le-a primit. Steiner a mai citit o dată fiecare prefață a edițiilor din 1909, 1913 și 1920 și foarte probabil întreaga lucrare. A fost parte din istoria vieții și muncii sale, la care a reflectat la sfârșitul biografiei sale. A notat pentru el însuși:

Acum 15 ani: trăire imaginativă a anilor 1902-1904 De atunci, mult mai concret și factual: Imaginile ar fi putut fi mai puțin gânditoare!
Salt de la gândire la imaginație!

Nimic împrumutat din textele vechi, coerent în el însuși Formularea așa cum se exprimă cineva care își datorează educația științelor naturii și filosofiei și care se exprimă în stilul lor – și a gândi matematic se dobândește prin matematică!

De imaginat: o persoană are „O percepție” care îi oferă posibilitatea de a privi lucrurile dintr-un punct de vedere exterior. El se transpune în acel loc din care întregul Univers se poate observa *pe sine?*

În final, Rudolf Steiner a compus o ultimă prefață, nouă, și extinsă pentru *Știința ocultă*, în care a comentat diferite aspecte – inclusiv „dispoziția sufletească” din perioada redactării manuscrisului, în 1909, și locul cărții în opera sa completă:

Inițial, planul meu a fost să adaug conținutul său principal ca ultim capitol al cărții mele apărute cu mult înainte, *Teosofia*. Acest lucru nu a mers. Acest capitol nu s-a conturat în același mod ca restul cărții, atunci când am încheiat *Teosofia*. În imaginațiunile mele aveam în fața ochilor sufletești ființa spirituală a omului individual și o puteam expune, dar țesătura legăturilor cosmice nu-mi era atunci la fel de clară, așa cum am putut-o expune în *Știința ocultă*. Aspectele izolate existau, însă nu ca tablou general.”

Potrivit dispoziției mele sufletești, conținutul acestei cărți trebuia redat în gânduri care sunt, pentru descrierea spiritului, formațiuni ce continuă gândurile folosite în științele naturii. Se va constata din „Observațiile preliminare la prima ediție”, retipărite în acest volum, cât de răspunzător mă simțeam față de științele naturii pentru tot ce am scris atunci despre știința spiritului. Nu poți să ajungi însă numai cu astfel de gânduri la prezentarea celor ce se revelează vederii spirituale ca lume a spiritului. Căci această revelație nu încapă exclusiv într-un conținut de gânduri. Cine a aflat, trăind, esența unor astfel de revelații, acela știe că gândurile stării de conștientă obișnuită sunt adecvate numai pentru exprimarea celor percepute senzorial, nu însă și pentru cele văzute spiritual.

Potrivit lui Rudolf Steiner, sarcina con și stă în a aduce percepțiile în formă de gânduri, „fără ca, sub această formă, să își piardă caracterul imaginativ”. El a scris mai departe în ianuarie 1925:

Toate aceste lucruri au stat în fața sufletului meu când am elaborat *Știința ocultă*. Apoi, în 1909 am simțit că aș putea, cu aceste premise, să realizez o carte pentru că: în primul rând adusesem conținutul vederii mele spirituale la un anumit nivel, turnat în formă de gânduri; și în al doilea rând, într-o formă care poate fi înțeleasă de orice om care gândește fără a-și pune singur piedici în calea înțelegerii.

Publicarea în această perioadă (1909/1910) îi părea a fi un „risc”, din cauza paradigmatelor și

prejudecăților științelor naturii, care se răspândiseră, și a prezenței lor în opinia publică. Totuși, el a decis să continue procesul de publicare:

Dar în fața sufletului meu se afla *faptul că*, într-un timp în care conștiința umanității se îndepărtase cel mai mult de lumea spiritului, comunicările din această lume a spiritului corespund unei necesități dintre cele mai presante. Contez pe faptul că există și oameni care resimt mai mult sau mai puțin îndepărtarea de orice spiritualitate ca fiind la fel de grea ca o piedică pusă vieții, din care cauză caută cu dor interior comunicările din lumea spiritului.

Cartea lui Rudolf Steiner a avut parte de o circulație pe scară largă, în ciuda unei forme de prezentare care nu era ușor de înțeles, dar care a fost aleasă de el, în mod conștient:

Am urmărit în mod deplin conștient să nu ofer o prezentare de „popularizare”, ci una care face necesar să se pătrundă în conținutul ei cu un efort corect de gândire. Prin aceasta, am impregnat cărților mele un astfel de caracter, încât însăși lectura lor să constituie începutul pregătirii inițierii. Căci efortul de gândire calm, prevăzător, la care obligă această lectură, întărește forțele sufletului, făcându-le apte să se apropie de lumea spirituală.

Cu puțin timp înaintea morții sale, Rudolf Steiner știa că știința sa spiritual-științifică era încă foarte controversată în rândul publicului. În ultima prefață a cărții sale, a apărut-o din nou, împreună cu conținutul și forma ei: „*Cunoștințele mele privitoare la spiritualitate, sunt deplin conștient de aceasta, sunt rezultatul clarvederii proprii.*” Știința ocultă a fost nu numai una dintre multele cărți pe care Rudolf Steiner le-a publicat în timpul celor patruzeci de ani de activitate – de la apariția lucrării *Grundlinien einer Erkenntnistheorie der Goetheschen Weltanschauung (Introducere la scrierile de științe naturale ale lui Goethe)* (1886) –, ci a fost punctul central al întregii sale opere și centrul tuturor discuțiilor. „*Cartea cuprinde contururile antroposofiei ca un întreg. Din această cauză ea este atinsă, în mod preferențial, de înțelegerile eronate cărora le este expusă.*”¹⁰ Rudolf Steiner a considerat conținuturile spiritual-științifice ale cercetării sale ca fiind permanente. La final, a scris despre *Știința ocultă*:

Din timpul în care în sufletul meu imaginațiunile reproduse în carte au confluat într-un tablou general, eu am continuat să dezvolt în mod neîntrerupt vederea cercetătoare în problematica omului, în devenirea istorică a omenirii, în Cosmos etc.; am ajuns în fiecare domeniu la rezultate noi. Dar ceea ce am redat acum cincisprezece ani în *Știința ocultă*, ca schiță, nu s-a schimbat în nicio privință pentru mine. Tot ceea ce am putut spune de atunci încoace apare, când este inserat în această carte, la locul potrivit, ca o dezvoltare a schiței de atunci.

*

Rudolf Steiner a accentuat în prefața ultimei ediții faptul că, în anul 1909, a simțit că scrierea cărții *Știința ocultă* a devenit posibilă, datorită multor ani de pregătire (“În 1909 am simțit că aș putea, cu aceste premise, să realizez o carte”). La finele anului 1909 terminase redactarea manuscrisului, care a mers apoi spre imprimare.

A fost un an deosebit în mișcarea antroposofică, în special cu privire la christologie. În ianuarie 1909, Rudolf Steiner a vorbit pentru prima dată la Berlin despre figura dublă a Răului; asta înseamnă, despre polaritatea Lucifer și Ahriman – o temă centrală în antroposofie, având semnificație fundamentală pentru evoluția lumii și înțelegerea acesteia. În marele Ciclu de conferințe din lunile următoare, a descris „Principiul economiei spirituale” în evoluția creștinismului, și a tematizat nivelurile de apariție a lui Christos pe Pământ în cursul evoluției, în mod special în conferințele sale de Paști din Koln și în cadrul următorului curs cosmologic fundamental din Dusseldorf:

Geistige Hierarchien und ihre Widerspiegelung in der physischen Welt (Ierarhiile spirituale și reflectarea lor în lumea fizică). În mai, Rudolf Steiner a ținut conferințe pe această temă în Kristiana (Oslo), Norvegia, despre *Theosophie an Hand der Apocalypse (Teosofia bazată pe Apocalipsă)*, în iunie, în Budapesta, despre *Theosophie*

und Okkultismus des Rosenkreuzers (Teosofie și ocultismul rosicrucienilor), apoi într-un mod marcant în Kasel (iunie/iulie), Munchen (august), Basel (septembrie) și în octombrie în Berlin *Das johannes-Evangelium im Verhältnis zu den drei anderen Evangelien, besonders zu dem Lukas-Evangelium; Der Orient im Lichte des Okzidents - Die Kinder des Luzifer und die Brüder Christi*:

Das Lukas-Evangelium; Anthroposophie (Evanghelia după Ioan în raport cu celelalte trei Evanghelii, în mod deosebit cu Evanghelia după Luca; Orientul în lumina Occidentului. Copiii lui Lucifer și frații lui Christos; Evanghelia după Luca; Antroposofie). Redactarea *Științei oculte* a avut loc, cel mai probabil, în ultimele trei luni ale anului, după întoarcerea de la Barr la Odilienberg, reședința de vacanță a scriitorului și teosofului francez Edouard Schure, pe care Rudolf Steiner, împreună cu Marie von Sivers, îl vizita în fiecare an la sfârșitul toamnei, în corelație cu călătoriile pentru conferințe. În jurul datei de 10 octombrie, Rudolf Steiner era din nou în Berlin, pe Mozartstrasse 17; pe 12 octombrie, a scris acolo prefața pentru ediția cărții, ce cuprinde eseurile sale, *Wie erlangt man Erkenntnisse der hiiheren Welten? (Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?)*. Unde și cum a găsit Rudolf Steiner până la finalul anului timp pentru redactarea manuscrisului lucrării *Știința ocultă*, este necunoscut – multe aspecte relevă faptul că ar fi scris în timpul nopții, întrucât activitatea sa de a ține conferințe a continuat în mod neîntrerupt. În timpul săptămânilor în cauză, el a vorbit atât în mod privat, cât și public în Berlin (la Casa Arhitecților de pe Wilhelmstraße), a condus Adunarea Generală a Secțiunii germane a Societății Teosofice, a lucrat la punerea în scenă a unei piese de Crăciun și, în plus, a întreprins, din octombrie până în decembrie, cinci călătorii pentru conferințe în străinătate – în Elveția, Hamburg, Praga și Bratislava, Munchen și Dresda. Totuși, paginile manuscrisului au fost trimise în continuare spre imprimare, având întotdeauna aceeași propoziție de final: „*Din manuscrisul «Știința ocultă» de Dr. Rudolf Steiner, în continuarea celui ce se găsește la tipografie?* Rudolf Steiner scria mult, uimitor de repede și, pe lângă aceasta, fără greșeli și cu o caligrafie frumoasă. Probabil a transcris de pe manuscrise pre-existente, ceea ce Însă nu este confirmat. Cuprinsul cărții, schițat deja în octombrie 1909, și-a păstrat validitatea până la final- se pare că atunci când Rudolf Steiner a pus stiloul pe hârtie, conceptul original detaliat al întregului a fost stabilit ca variantă finală. Cuprinsul a fost structurat de la început din șapte capitole, în centru se afla cosmogonia, denumită mai târziu de Rudolf Steiner „conținutul esențial” al unei alte lucrări, „Fapte suprasensibile ale evoluției Pământului”: *Die Welt-Entwicklung und der Mensch (Evoluția lumii și a omului)*.

Caracterul științei spiritului

1. Esența omenirii
2. Somnul și moartea
3. Evoluția lumii și a omului
4. Cunoașterea lumilor superioară (despre inițiere)
5. Viitorul lumii și al omului (Prezentul și viitorul evoluției lumii și a omenirii)
6. Aspecte spiritual-științifice (Aspecte din sfera cercetării spiritual-științifice).

Prin aranjarea capitolelor în această manieră, se urmărea să se aducă, prin intermediul cărții, „claritate asupra esenței omului actual. la finele anului 1909, Rudolf Steiner era probabil bucuros că venise momentul redactării, moment pe care îl așteptase de mulți ani. Manuscrise și conferințe pe teme cosmologice și cosmogonice pregătise el încă din 1903, și multe aspecte în acest sens i-a împărtășit lui Marie Steiner chiar în primii ani ai științei antroposofice a spiritului, în cadrul scrisorilor sau a orelor private din Societatea Antroposofică. Ca a doua parte a lucrării sale *Theosophie. Einführung in iibersinnliche Weltbestimmung und Menschenerkenntnis (Teosofia. Introducere în cunoașterea suprasensibilă a lumii și a determinării omului)*, care a apărut în iunie 1904, Steiner a anunțat un tratat cosmologic: „În cel de-al doilea volum al cărții mele *Teosofia*, ce va apărea curând, va fi vorba despre cosmologic”, preciza el deja în data de 9 iunie 1904, în cadrul Ramurii Berlin. Câteva săptămâni mai târziu, în iulie 1904, Rudolf Steiner a început să publice articolele sale *Aus der Akasha-Chronik (Din Cronica Akasha)*, în cadrul ziarului editat de el însuși

„Lucifer-Gnosis”, iar în august 1904 i-a împărtășit elevei sale esoterice Amalie Wagner că ar scrie „în curând” cea de-a treia carte teosofică a sa.’? În decembrie același an, Rudolf Steiner a discutat cu editorul său din Leipzig, Max Altmann, despre un proiect de contract pentru „Doctrina esoterică” [*Știința ocultă*]. Redactarea lucrării s-a amânat, totuși, cu cinci ani.

Articolele lui Rudolf Steiner *Din Cronica Akasha*, care au apărut începând cu iulie 1904, nu au avut la început niciun nume de autor, ci au fost denumite simplu „Comunicări” – ele tratau istoria apariției omenirii și a Pământului și nu erau ordonate cronologic, ci redactate plecând de la starea actuală a Pământului, spre trecut. Pe 13 februarie 1905 Edouard Schure a întrebat-o pe Marie von Sivers dacă expunerile publice despre